

Wel heeft dr Zuidema ook kritiek op wat ds Woelderink schreef.

Wanneer Zuidema er ergens over spreekt, dat de doop ongetwijfeld alleen en uitsluitend een verzegeling is van Gods belofte, maar dat die belofte, dat zegel ook altijd aan iemand persoonlijk wordt geschonken, richt hij zich even tegen Woelderink.

Hij beschuldigt dezen er dan van, dat de doop voor hem enkel een zegel is op de niet persoonlijk gegeven, niet duidelijk geadresseerde belofte van het evangelie. „Ten onrechte — schrijft dr Zuidema dan — beperkt ds Woelderink den doop als een zegel aan de oorkonde van het evangelie, terwijl hij er niet mee rekenen wil, dat dit zegel uitgereikt wordt aan een bepaald persoon. Deze objectivistische doopsleer ontleent aan den doop zijn ernst; laat den doop a.h.w. in de lucht hangen, en berooft hem van zijn klem op de consciëntie van den gedoopte. Juist het persoonlijke van den doop, zoowel in zijn troostend als vermanend karakter wordt dus doende omgewoeld.“²⁾

Deze kritiek is niet malsch.

Maar ze is volkomen gerechtvaardigd — als n.l. ds Woelderink een slachtoffer van dit objectivisme zou geworden zijn!

Maar hierin is dr Zuidema per sé abuis!

Ik begrip eigenlijk niet hoe het mogelijk is, dat de scherpe blik van Zuidema hier even vertroebelde. Laet hij zich, wat altijd schadelijk is, even op slechtouwen nemen door prof. Dijk, een speciaal in deze „zee“ niet betrouwbare loods? Zuidema noemde in het verband van zijn betoog den naam van prof. Dijk even.

Hoe het ook zij: dr Zuidema is er op dit punt naast.

Om het misverstand bij hem te signaleren en te elimineren, kan ik niet beter doen dan even een fragment uit een brief van ds Woelderink citeren, met wien ik over deze kwestie correspondeerde.

Hij schrijft namelijk: de „beschuldiging van objectivisme doet mij wel zeer vreemd aan. Ik vraag mij af, of ook deze verkeerde interpretatie niet samenhangt met het (door ds van den Born geanalyseerde en in verband daarmee door ds Woelderink in zijn brief — C. V.) genoemde object-subject-schema. Daarom ook doet mij deze beschuldiging zoo vreemd aan, omdat ik juist in het sacrament God de HEERE aan het woord wil laten komen, zoodat Hij veeleer subject is en wij het object van zijn handelen. Hij verzekert ons de waarachtigheid van zijn beloften. De doop is meer dan een zegel, een verzekering; wij moeten oppassen, dat we de sacramenten niet verzakelijken, maar ze laten rusten in het levende getuigenis van den Heiligen Geest, dat op zoo bijzondere wijze door middel van een zichtbaar teken tot ons komt.

Als men dit in gedachtenis houdt, is het toch duidelijk, dat dit getuigenis niet in de lucht wordt gesproken, maar tot de gemeente Gods uitgaat en als zoodanig, tot den gedoopte, van wien wij belijden, dat hij (zij) als lidmaat van Christus' gemeente behoort gedoopt te wesen. Waarom zouden we bij den doop den naam van den doopeling uitspreken, als hem persoonlijk niet de beloften Gods verzegeld werden? Waarom zouden we dan allen doopen en niet liever zoo nu en dan een doopsbediening in de gemeente doen plaats vinden, als de verzegeling in de lucht hing en het voldoende was om door dit teeken voor de gemeente in haar geheel de afwassching der zonden af te beelden?

Maar al ontken ik niet de noodzakelijkheid van een persoonlijk geloof ter omhelzing van Gods beloften, ik wil wel bekennen, dat ik dit geloof geen plaats toegewezen wil hebben volgens het object-subject schema; want dan wordt de betekenis daarvan immer overdreven. Dan komt immer het geloof aan het woord als een openbaring van leven, terwijl de rijkdom van Gods genade in het sacrament zoo levend en krachtig is, dat er voor het geloof als kenmerk van een levendgemaakte, wedergeboren ziel geen plaats is. Ons leven ligt niet in ons geloof, maar wij hebben door het geloof al ons leven in Christus. De sacramentsbediening en de sacramentavering zal hier een schaduw moeten zijn van de eindelijke heerlijkheid: God zal wezen alles in allen. Wil men dit objectivisme noemen, het zij zoo“.

Maar behalve deze nu wel geheel onjuist gebleken en daarom vervallen kritiek ontvangt ds Woelderink een werkelijk uitbundig lof.

Over Woelderink's boek „Ons Doopsformulier“, waarin deze zijn visie op verbond en doop zoo breed en helder uiteenzette, schreef dr Zuidema:

„De verschijning van dit werk zal niet nalaten, binnen de Nederlandsch-Hervormde Kerk en inzonderheid binnen de Gereformeerde richting in die kerk opzien te wekken. En waar wij, in de rechte belijdenis van de gemeenschap der heiligen, van huis uit hebben te beginnen, daar zal ons de strijd en de situatie binnen den kring onzer Gereformeerde broeders in de Ned. Herv. Kerk na aan het hart liggen. Dit des te meer, wanneer ons uit dit Woord vooraf, alsmede uit het geschrift zelf, dat bijna 400 bladzijden beslaat, blijken zal dat binnen dien Gereformeerden Bond een strijd gestreden wordt om de waarheid van Gods Woord, welke op meer dan één plaats merkwaardige aanrakingsvlakken heeft met den strijd in onze eigen kerken.

²⁾ Idem van 6 Juli 1939, 25ste Jaarg., No. 27.

Maar voorts geeft ds Woelderink ons in dit boek een treffende analyse van het onderscheid tusschen de reformatische geloofshouding en die van dooperschen, piëtiëten en methodisten. Indië staat niet buiten het krachtenveld, waarbinnen deze richtingen met elkander worstelen. Vandaar, dat wij ons Indische lezend christelijk publiek zouden willen toeroepen: Tolle, lege, Neem en lees. Allicht, en stellig, dat ge tot opbouw van uw geloofsleven heel wat aan dit boek zult hebben.

Hier hebben we nu eens geen christelijke belletristiek, maar hier worden vragen, welke ons geestelijk leven in den wortel raken, op een omzichtige een betrouwbare wijze aan de orde gesteld en beantwoord. Vanzelfsprekend, dat we niet in alles het met dezen schrijver eens zijn. Maar dat is ook niet nodig. Doch hier worden de gereformeerde grondlijnen in de leer des Verbonds duidelijk gepreciseerd, en met een benijdenswaardige scherpte getrokken.

Dit boek zal het doopsformulier dichter bij ons brengen. Het leert ons verstaan, wat we des Zondags vóór de doopsbediening dikwijls helaas over onze hoofden zien uitgestort, zonder dat het ons in ons hart aangrijpt vanwege de geweldige realiteiten, waarover ons Doopsformulier handelt. Het zal ons de vertroosting van onzen doop en van dien van onze kinderen tot vlak bij ons hart brengen, en ons opwekken tot een lofzang, in stilheid tot God opgezonden. Het zal ons sterken bij de opvoeding onzer kinderen in de vreeze Gods.

Floddergedachten moet ge hierin niet zoeken. Wijsgeerige speculaties evenmin. Maar de uiteenzetting van de grondgedachten en grondwaarheden van den Heiligen Doop naar de Schriften. Het brengt ons opnieuw bij de bronnen van het gereformeerde leven, levensbesef en levensgevoel. Het zal ons meer geven dan methodistische stichtelijke literatuur, of Barthiaansche speculatie over het Woord Gods.

Onlangs hoorde ik nog klagen over onze Gereformeerden in Indië. Ontstellend, zoo weinig theologische werken door hen gelezen worden. Zoo gering hun theologische belangstelling. Het behoort tot onze taak, om die klacht ongegrond te maken. Het ligt op onzen weg om elkander op te bouwen, door over een boek als dit van ds Woelderink met elkander van gedachten te wisselen. Het eigen karakter van onze Gereformeerde kerken in Nederlandsch-Indië. Hoe zullen we het bewaren?

We nu, grijpt dan één der middelen aan, die hier voor de hand liggen. En verdiept U in deze studie van den sympathieken predikant uit de Nederl. Herv. Kerk. Het gevolg zal zijn, dat onze kerken en onze kerkleden als vanzelf het Gereformeerde karakter zullen handhaven. Als vanzelf. Want dit boek giet ons Calvinistisch staal in de aderen“.³⁾

Hier kan ds Woelderink, een der krachtigste verdedigers van de door de Synode reeds zooveel malen afgewezen, reformatische verbondleer, het wel mee doen!

En Zuidema's woord is, vooral nu, wel zeer curieus! H. H. Kuyper en Aalders worden door hem bestookt met de zwaarste kritiek en Woelderink wordt bovengemate zeer geprezen!

Ja, het is curieus.

Maar het wordt nog curieuser als we kennis nemen van de eigen beschouwingen van dr Zuidema.

Daarvan zullen we D.V. de volgende week gaan genieten.

C. V.

³⁾ Idem van 16 Maart 1939, 25ste Jaarg., No. 11.

KERKELUK LEVEN

COMMUNISTISCHE ACTIE.

De Heer D. Korpershoek te Rotterdam deed mij een communistisch stroombiljet, dat daar verspreid werd, toekomen. Er staat boven: De wapens neer! Wat de inhoud is, laat zich en uit dit opschrift, en omdat het van de Communistische Partij in ons land komt, wel vermoeden. We zullen ons wel wachten dit vuil van „De Waarheid“ hier over te nemen. Slechts 't slot vinde hier ter informering en ter waarschuwing plaats.

Het roept de arbeiders op tot eventueelen opstand tegen de overheid en tot staking.

„Plaats u ten volle achter het besluit der vakorganisaties van zeelieden en haven-arbeiders der E.V.C. tot de Boycot van alle Transporten voor de koloniale oorlog! Plaats u achter het besluit van de textiel-arbeiders en andere arbeiders, om geen militaire goederen te verwerken! Steunt de stakers!

Laat de koloniale reactie geen oogenblik met rust!

Bedenk dat het leven van uw kinderen, de vrijheid en het brood van ons volk op het spel staan. Sluit u in het geheele land aan eenen tot een machtinge volksbeweging, om de regering-Beel door een regering van vrede en vooruitgang te vervangen!

De wapens moeten neer! Herinnert u de oude leuze van de arbeidersbeweging: „Heel het raderwerk staat stil, als u machtige arm het wil“.

De leugengeest en de oproergeest laten zich hier zoo duidelijk en dreigend hooren. Men spreekt van kolonialen oorlog, waar het niet anders geldt dan den revolutiegeest in Indië neer te slaan en de miljoenen daar te beschermen tegen een groep menschen, die hen willen overheerschen, hen in ontbering en ellende laten omkomen, ja hen doden, en blijken geen bekwaamheid noch macht te bezitten om te regeren, en zelfs hun eigen aanhangers of mede-revolutionairen niet in den band kunnen houden.

Van medelijden met deze miljoenen weten deze communisten niet af. Als zij maar voor hun geliefde Rusland kunnen werken, en hun gegeven Russische instructies en bevelen kunnen uitvoeren. Wat gaat het hun aan, welke ellende zij daardoor, mochten zij in hun pogen slagen, over die miljoenen in Indië, en over de inwoners van ons land, en wel de arbeiders in de eerste plaats, zouden uitstorten. Dan eerst recht zullen we hier de vrijheid kwijt raken, en zal het brood gaan ontbreken voor de bevolking. Deze Heeren moesten maar naar hun geliefde Rusland verhuizen. En als zij daar dan dergelijk stroombiljet durfden schrijven en verspreiden, zouden zij zonder dralen den kogel krijgen. Door hunne vrijheid hier kunnen zij dit onware, den volksgeest verdervende, tot revolutie ophitsende, stuk zonder gevaar opstellen en onder het volk brengen.

Wordt het hier geen eisch voor de regering, om aan dergelijk het volksleven verwoestend optreden paal en perk te stellen? Moet de vrijheid ook tot oproerkraaien en onrustverwekken en alles onderstoven werpen verleend en gehandhaafd worden?

In elk geval, laat ons volk op zijn hoede zijn tegen deze lieden en hun geestverwanten, en die door eigen beginselen geen kracht hebben te weerstaan. We kunnen uit dergelijke stukken weten wat ons te wachten staat, wanneer zij hun wenschen, en de heerschappij over ons volk verkrijgen, d.w.z. Rusland: Nederland weg uit de rij der volken, en de bevolking in slavernij en diepe ellende gestort.

Een eerste vereischte voor de welvaart van volk en vaderland is, dat de overheid regeert naar recht, het recht Gods, en dat handhaaft tegen alle onwettig verzet, en dat de bevolking handelt naar den eisch des Heeren: Alle ziel zij den machten over haar gesteld onderworpen..... niet alleen om der straffe, maar ook om des gewetens wil, Rom. 3:1, 6. Gerechtigheid verhoogt een volk; maar de zonde is een schandvlek der natien, Spr. 14:34.

S. GREIJANUS.

SOCIALE PROBLEMEN IN DE KERK.

Nu de kerkeraad der Geref. Kerk te Kampen meende een getuigenis te moeten afleggen ten aanzien van Consumentenerediet en Noodvoorziening Ouden van dagen, acht ik het niet ongewenscht deze problemen ook eens te bezien vanuit den gezichtshoek van betrokkenen, als vrijgemaakt werknemer.

De huidige regering heeft de loonstop in handen, maar niet de prijzen, waardoor een afwijking is ontstaan, die inzonderheid voor den werknemer funest is.

Deze toestand zal zeker niet spoedig een einde nemen, gezien de vele acties die steeds zonder resultaat zijn geweest. Toch is de regering overtuigd dat het huidige loon ontoereikend is voor het gezinsleven, vandaar dat verschenen is: allereerst het consumentenerediet en daarna de kinderbijslag, beide ter compensatie van het te lage loon, en van tijdelijk karakter. Nu het zoo staat, dat dezelfde partij, die „het loon den arbeider waardig“ onthoudt, en langs andere wegen probeert het evenwicht enigszins te herstellen, kan ik, evenals het Christelijk Nationaal Vakverbond, van deze zaak geen principiële kwestie maken.

Iemand, die van 'smorgens tot 's avonds hard werkt, en desondanks niet genoeg voor zijn gezin kan verdienen, omdat de staat het verbiedt, kan toch niet verwezen worden naar de diaconie? Daar hoort deze werker niet! Trouwens welke kerk zou daaraan kunnen beginnen? Het consumentenerediet is geen armenzorg, want daar moeten harde werkers, die tijdelijk hun hoofd niet boven water kunnen houden, gebruik van maken, om kleeding en schoeisel voor het gezin aan te schaffen, dat van het normale weekloon tot de onmogelijkheden behoort. Dat daarom dit het terrein van de diaconie zou zijn, betwijfel ik ten zeerste. Voor een eerlijk en hard werker is de gang naar de diaconie deprimerend, vooral geestelijk.

Merkwaardig vind ik, dat aan den kinderbijslag geen woord wordt gewijd.

Is dit dan geen staatsinmenging? Onze C.N.V. staat nog steeds op het standpunt, dat een gezin van vier personen met het normaal weekloon rond moet kunnen komen. Gezien echter de abnormale duurte, en het niet-aanpassend loon, heeft ook het C.N.V. zich niet tegen den kinderbijslag verzet.

Wil d
dan mo
voor kin
nog van
kerkelijk

Eenige
ouden v
heen de
steunen.
gen er i

Onze
aan te p
datgene
noodig

Ik ma
voorzien
onbezorg

De ke
moeten
nu daar

Dit is
den. Mo
Staat, n
gemaakt
werknem
verstek
halen.

Of om
de eindj
zijn over

Wanne
zijn van
onder de
korten t
consum
gemaakt
gelijk te

onhoudb
bied zou
dan stra
kolentoes
diaken. I

ook deze
straks al
kan gaan

Waarlij
iemand,
zou staa
zou verlo

Wanne
onze chri
tuigd, da
Christelij
hooren, s
gedaan,)

groot de
bestaan.
broeder

Ik hoop
zal worde
voor, dat

voor den
en alvore
wil geven

schen, di
zitten en
zaken sta

vercondij
Terneuzen

N a s c

Nu in
den Raad
Consumer

stuk van
ik, dat n
aan prof

stukken (

handeling

en Diaker

tie-adres

Wat m

bevalt, is

practisch

ginselqua

ook geen

verdere st

zoodanige

staatsinn

tigen en v

onmogelij

hellend vl

maar oph

vakactie t

eertlijk en

deprimeer

maar uit

een ander

waar krijg

zij eigen

erst uit

Men me

En dan

regel"

blinden.

26 Aug.

leren, de vrij-
et spel staan.
een mach-
regering-Beel
itgang te ver-

r! Herinnert
ing: „H e e l
l l, a l s u w

aten zich hier
n spreekt van
geldt dan den
de miljoenen
mensen, die
ring en ellende
ijken geen be-
n te regeren,
le-revolutionai-

in weten deze
hun geliefde
ven Russische
ren. Wat gaat
or, mochten zij
en in Indië, en
sl de arbeiders
dan eerst recht
n zal het brood
e Heeren moes-
verhuizen. En
durften schrij-
ralen den kogel
nen zij dit on-
t: revolutie op-
en onder het

regering, om
stend optreden
eid ook tot op-
s onderstboven
len?

oede zijn tegen
en die door
te weerstaan.
ten wat ons te
en, en de heer-
l.w.z. Rusland:
in de bevolking

art van volk en
naar recht, het
e onwettig ver-
den eisch des
r haar gesteld
raffe, maar ook
Gerechtigheid
een schandvlek

GREIJLDANUS.

KERK.

Kampen meen-
ten aanzien van
ing Ouden van
deze problemen
tshoek van be-

stop in handen,
fwijking is ont-
nemer funest is.
g een einde ne-
zonder resultaat
tertuigd dat het
vet gezinsleven.

het consumen-
beide ter com-
tijdelijk karak-
partij, die „het
en langs andere
zins te herstel-
Nationaal Vak-
cipiële kwestie

's avonds hard
er zijn gezin kan
it, kan toch niet
Daar hoort deze
nu daaraan kun-
let is geen ar-
rkers, die tijde-
nen houden, ge-
hoesel voor het
ormale weekloon
daarom dit het
ijfel ik ten zeer-
is de gang naar
estelijk.

nze C.N.V. staat
i gezin van vier
rond moet kun-
male duurte, en
het C.N.V. zich

Wil de kerk van Kampen echter consequent zijn,
dan moet zij adviseeren aan haar leden de chèque
voor kinderbijslag te weigeren. Tot op heden heb ik
nog van geen enkele weigering gehoord, van welke
kerkelijke richting dan ook.

Eenigszins anders ligt daar de noodvoorziening-
ouden van dagen. Tot op zekere hoogte was het voor-
heen de taak der diaconie alleen deze ouden te onder-
steunen. Nu echter de noodvoorziening-ouden van da-
gen er is, kan dit aanvullend worden.

Onze diaconieën zijn momenteel niet in staat zich
aan te passen aan de duurte en de ouden van dagen
datgene te geven wat ze figuurlijk en letterlijk brood-
noodig hebben.

Ik maak me geen illusies dat zelfs mèt deze nood-
voorziening en de diaconie onze ouden van dagen een
onbezorgd levensavond zullen genieten.

De kerkeraad van Kampen zal zelfs nóg verder
moeten gaan, wil ze consequent blijven. Hoe moet het
nu daar met den aangekondigden kolentoeslag?

Dit is een staatsbemoeiing met het gezinshuishou-
den. Moeder de vrouw ontvangt dit van Vaders-
Staat, nietwaar? Het advies moet dus zijn: alle vrij-
gemaakte huismoeders (en nu niet alleen van den
werknemer, maar óók van den werkgever) laten straks
verstek gaan, als ze den kolentoeslag moeten gaan
halen.

Of onze huismoeders, die tóch al niet weten hoe
de eindjes aan elkaar te knopen, enthousiast zullen
zijn over deze raadgeving, betwijfel ik zeer.

Wanneer men nu meent, dat al deze zaken terrein
zijn van de diaconie, dan moet er gezorgd worden, dat
onder dezelfde voorwaarden de kerk, de menschen op
korten termijn kan helpen. Ditzelfde is ook van het
consumentencrediet geschreven door mr Groen (vrij-
gemaakt) in de Anti-revolutionaire pers. Wij komen
gelijk te staan van inzicht als mr en werknemer. De
onhoudbaarheid van dit gezegde dat dit diaconaal ge-
bied zou zijn, zou scherp naar voren komen, omdat
dan straks óók mevrouw van den dominé met haar
kolentoeslagkaart zou moeten verschijnen bij broeder
diaken. Dit laatste zie ik nog niet gebeuren. Wel zal
ook deze huismoeder géén verstek laten gaan als ze
straks als tegemoetkoming in de duurte, kolentoeslag
kan gaan halen die door de regering wordt verstrekt.

Waarijk, met de beste wil, kan ik niet inzien, dat
iemand, die deze noodmaatregelen gebruikt, schuldig
zou staan tegenover Christus, of daardoor zijn geloof
zou verloochenen.

Wanneer er WERKELIJK GEVAAR komt voor
onze christelijke levensopvatting, ben ik er van over-
tuigd, dat, evenals dit in 1941 het geval was, ons
Christelijk volksdeel een krachtig „neen” zal laten
hooren, zelfs nog vóór de kerk een uitspraak heeft
gedaan. Dit vertrouwen, dat ik bezit, schijnt bij een
groot deel der vrijgemaakte broeders niet meer te
bestaan. Jammer! Men maakt er den eenvoudigen
broeder maar down mee.

Ik hoop, dat ook deze zienswijze aan de kerkeraden
zal worden doorgegeven, want het komt mij nog altijd
voor, dat onze vrijgemaakte kerk, tē weinig oog heeft
voor den schrikbarenden sozialen nood der arbeiders,
en alvorens zij getuigenissen aflegt of verklaringen
wil geven, allereerst óók gegevens opneemt van men-
schen, die dagelijks midden in de Chr. Sociale actie
zitten en dikwijls beter weten uit de praktijk hoe de
zaken staan, dan vele vergaderingen, die enkel theorie
verkondigen.

Terneuzen, 12 Augustus 1947.

NIC. HAAK.

Naschrift.

Nu in „De Reformatie”, 9 Aug. '47, het stuk van
den Raad van de Geref. Kerk te Kampen over het
Consumentencrediet etc. is opgenomen, vinde ook dit
stuk van den Heer Haak hier plaats. Overigens meen
ik, dat men beter doet over deze zaak te schrijven
aan prof. C. Veenhof, 2e Ebbingestr., Kampen, en
stukken daarover op te zenden voor opneming en be-
handeling in Dienst, „Maandblad voor Ouderlingen
en Diakenen der Geref. Kerken in Nederland”. Redac-
tie-adres prof. C. Veenhof.

Wat me in dit stuk van den Heer Haak niet
bevalt, is het redeneeren enkel in verband met de
practische moeilijkheden, met terzij lating van de be-
ginselquaesties. Dan de redeneering: Is kindertoeslag
ook geen staatsinmenging? Waarom dan andere en
verdere staatsinmenging afgewezen? Natuurlijk is met
zoodanige redeneering alle principiële verzet tégen
staatsinmenging en verzorging van ouden en behoeft-
tigen en wie te kort komen, door de Overheid, logisch
onmogelijk en feitelijk opgegeven. Zoo glijdt men het
hellend vlak al verder af naar beneden. Laat men dan
maar ophouden z.g.n. christelijk politiek en christelijk
vakactie te voeren. Dan wordt hier gezegd: „Voor een
eerlijk en hard werker is de gang naar de diaconie
deprimeerend, vooral geestelijk”. Wel ja, als men het
maar uit de hand van de overheid ontvangt, en het
een anderen naam draagt, is het niet deprimeerend. En
waar krijgt de Overheid ook dit geld vandaan? Heeft
zij eigen geld, dat zij kan uitdeelen, of neemt zij het
eerst uit anderer zakken?

Men moest toch principieel wat beter doordenken.
En dan voorts nog dat geschermd met „noodmaat-
regel” en „tijdelijk”. Laat men zich toch niet ver-
blinden.

26 Aug. '47.

S. GREIJLDANUS.

GETUIGENIS - CONSUMENTEN-CREDIET en Noodvoorziening-ouden-van-dagen.

Het aantal aanvragen om toezending van het Ge-
tuigenis van den Raad der Geref. Kerk te Kampen
is zóó groot geweest, dat de bestaande voorraad uit-
geput is. Nog eenige honderden aanvragen loopen.
Degenen, die toezending alsnog begeeren (zie „De Re-
formatie” 9 Augustus) worden verzocht het zoo spoed-
dig mogelijk aan te vragen, dan kan met hun aanvraag
bij herdruk gerekend worden.

Adres: De Heer Peter Bos, Oudestraat, Kampen.

GEDEKKE AAN KENNIS EN ONDERSCHEIDINGSVERMOGEN.

De R. Ypma te Loppersum heeft in „De Strijdende
Kerk” van 23 Aug. '47, die bij mij werd bezorgd, een
artikel geschreven: Twee e r l e i m a a t, waarin
hij wijst op het bezwaar, dat onzerzijds gemaakt is
tegen het posthuum eerherstel door de Synode der
synodocraten aan dr H. H. Kuiper verleend, en de
opwekking van den Raad van de Gereformeerde Kerk
te Breda om voor den Heer A. Janse te bidden, toen
hij verschijnen moest voor het Tribunaal vanwege zijn
gedrag ten aanzien der Duitschers in bezettingstijd.
Hij haalt dan een aantal uitingen van den Heer A.
Janse aan, en beweert dan, dat onzerzijds met twee-
erlei maat gemeten of geoordeeld wordt. Hij schrijft
o.m.: „Heel de lastercampagne van onze vrijgemaakte
broeders tegen wijlen prof. Kuiper,..... en in verband
daarmee tegen onze Kerken, komt nu in een eigen-
aardig licht te staan door het „geval-Janse”. Hij be-
roept zich op Kerknieuws van den Heer Schepers
van 19 Juli 1947. En tevoren heeft hij het over het
bepaalde briefje van dr Hommes, en schrijft desbetre-
ffend: „En dat, terwijl prof. Schilder na z'n ont-
slag uit zijn gevangenschap aan prof. Kuiper een
hartelijken bedankbrief zond voor diens bemoeiingen
ten behoeve van Schilder's vrijlating”.

De R. Ypma schijnt dus niets te weten van de brief-
wisseling eenigen tijd na dat briefje tussehen prof.
Schilder en prof. Kuiper, hoewel die is gepubliceerd.
En hij schijnt niets te weten van hetgeen prof. Schild-
er in „De Reformatie” van 2 Aug. j.l. terzake van
dat befaamde briefje opmerkte. En hij schijnt ook
niets te weten van hetgeen ds H. Veltman te 's-Her-
togenbosch daaromtrent schreef in „De Reformatie”
van 9 Aug. j.l.

Op zichzelf is dat natuurlijk niets. Men behoeft en
kan niet alles lezen, noch weten. Alleen past een ver-
standig mensch er voor op, dat hij niet schrijft over
dingen, waarvan hij zoo goed als niets weet.

Maar ds R. Ypma oordeelt blijkbaar anders, en
handelt anders. Zeker niet tot zijne eere.

En blijkbaar ziet hij geen onderscheid tussehen het-
geen eene Synode doet na opzettelijke beraadslaging,
en wat de raad van ééne Kerk ten aanzien van één
harer leden doet. Men moet zich over zooveel vrijmoed-
igheid of stoutmoedigheid en zoo blijkbaar onkunde
zoo wel als over zoo groot gebrek aan goed onderschei-
dingsvermogen, verwonderen bij een dienaar des
Woords. Maar hij doet door zulk geschrijf slechts zich-
zelven kennen, en nu juist niet van gunstigen kant.
28 Aug. 1947.

S. GREIJLDANUS.

HEEREN OF BROEDERS?

VII.

In de vorige artikelen bleek voldoende, hoe onza-
kelijk door Zwolle werd gereageerd op onze klacht,
dat men ginds zonder blikken of blozen durfde beweren,
dat hunnerzijds ons geen vonnis had getroffen,
dat raakte onzen staat voor God. En dr J. Ridderbos
is in zijn bespreking van het antwoord onzer deputa-
ten tot dusver ons minstens even onzakelijk gebleken.

Het wordt er niet beter op, als we toekomen aan
de kwesties, die samenhangen met den brief van Breda.
Zooals men zich wellicht herinnert, richtte de ker-
keraad van Breda zich indertijd tot onze synode, in
verband met het agendumpunt der gevraagde samen-
spreking. Breda had tegen bedoelde samenspreking
onoverkomelijke bezwaren. De kerkeraad daar meende
— nu citeer ik het Groningsche rapport — „dat
een kerkelijke samenspreking tot herstel der eenheid,
als werd gevraagd, in dit geval niet kan en mag
plaats hebben”. Daarbij werd verwezen naar de
Schrift. Breda noemde de volgende teksten: „verwerp
een ketterschen mensch na de eerste en tweede ver-
maning” (Tit. 3: 1, 11), „wat mededeel heeft de ge-
rechtigheid met de ongerechtigheid?” (2 Cor. 6: 14
— 18); „geeft het heilige den honden niet” (Mt. 7: 6).

De commissie onzer synode bleek het met Breda
niet eens te zijn, en argumenteerde toen als volgt:
„Uw commissie meent, dat in Titus 3 gezien wordt op
dwalingen en beroeringen in de gemeente; zij
daarentegen oppert het denkbeeld van een mogelijk
ook terechtwijzend woord tot wie thans „buiten” zijn
gaan staan. En in 2 Cor. 6 wordt de kerk vermaand,
een geloovige niet te plaatsen onder één juk met een
ongeloovige, zooals onder Israël het verboden was, een
os en een ezel samen voor éénzelfden ploeg te span-
nen. Maar indien een correspondentie geopend wordt,
die het recht des Heeren trouw bedient, is hiervan
geen sprake, en kan gehoopt worden op deze vrucht,
dat geloovigen, die nu nog eenzelfde ploeg trekken
met wie ons uitwerpen, ophouden met dit door Pau-
lus veroordeeld bedrijf. Het is maar de vraag, wát

IN DE ALLEMANS GADING.

Standvastich is ghebleven
mijn hert in teghenspoet,
Devies der N. Haagsche Courant.

Het is leerzaam zoo eens de advertentierubriek van
je krantje in te zien. Zéér leerzaam als je de adver-
tentiekolommen van een Christelijk-Nationaal Dag-
blad als de Nieuwe Haagsche Courant eens doorloopt.
Je vindt daar van allemans gading in.

Weliswaar geen „grocroonde allemansgading”, maar
dan toch een christelijke, christelijk nationaal.

Als onze kleine luyden in Scheveningen in dezen
tijd, waarin de financieele nood stijgende is, eens een
divertissementje hebben willen, dan kunnen ze terecht
in de Kurzaal, welks directie voor Donderdag 17 Juli
aankondigt: „Groot divertissement van het Zweeds
danstheater”. De entree bedraagt fl. 4.50 en fl. 2.50.
Voor de kleine luyden een zacht prijsje. Temeer nu
ook de A.R. Kamerfractie voor consumentencrediet en
noodvoorziening-ouden-van-dagen zorgde, behoeven
de kosten geen bezwaar te zijn.

Voor den kleinen man, wien deze kosten niet te
hoog zijn, gaf hetzelfde Zweeds Danstheater o.l.v.
Birgit Cullberg en Ivo Cramer (kent u die nog niet?)
o.a. Bijbelsche Tafereelen en „De drie Muskettiers”.
Ook voor de jeugd is gezorgd. Wij zijn wel tegen de
kinderkerk, maar we nemen de kinderen toch 's avonds
liever niet mee naar het danstheater. Welnu, voor 't
vroolijk christendom (dat is niet hetzelfde als het
Christendom van wijlen Vrolijk in Scheveningen) is
er gelegenheid de kinderen naar de kinderoperette
te sturen op Woensdagmiddag om half twee.

Waarijk, de advertentierubriek van de Nieuwe
Haagsche is een „allemansgading”.

Ze geeft „voor elck wat wils”.

Voor wie in het Zweedsche Danstheater geen lust
heeft, kondigt ze aan, dat ds Mieras (niet Myseras,
of Chamierus) zal optreden in de Oudgereformeerde
Gemeente, terwijl ds Geels voor de Christelijke Gere-
formeerde Kerk per advertentie wordt aangekondigd.

Waarijk, zoo'n advertentierubriek is leerzaam!

Het schijnt na den tijd van nood, die achter ons ligt,
dat ons publiek de broodkruimels weer steken gaan.

Meldde de N. H. Crt. van 12 Juli, dat ons brood
weer voedzamer wordt door de bijmenging van 3 %
sojabloem, de advertentiepagina van 16 Juli preekt
Dorolax aan als een ideaal laxermiddel „met choco-
ladesmaak”.

Melden we tenalotte, dat een Chr. woningbouwver-
eeniging voorloopig in los verband een Schilder
vroeg, leeftijd van 25—35 jaar. Ik weet voor Christe-
lijke Vereenigingen een heel goeden..... Hij is welis-
waar wat ouder, maar dat behoeft geen bezwaar te
zijn. Grooter bezwaar is, dat hij nogal tégen los ver-
band is.....

Intusschen: eenige reformatie in die advertentie-
rubriek van dat Christelijk Nationale Dagblad was niet
ongewenscht.

Dorolax „met chocoladesmaak” zal hier wel niet
baten.

Maar meer christelijk mocht de keur der redactie
wel zijn.

Dan werd het vanzelf meer nationaal.

Want als de toets van het Woord eens aangelegd
werd door den Redacteur, dr E. Diemer, dan zou ook
op de achterpagina blijken, dat de christelijk nationa-
le, de antirevolutionaire richting den grondtoon
van ons volkskarakter vertegenwoordigt.

Maar zoolang die zuivering bij de N. Haagsche uit-
blijft, is het te hopen, dat onze Scheveningsche broe-
ders de advertentierubriek wat minder argeloos lezen
dan vroeger het geval schijnt geweest te zijn. Want
het moet toen zijn voorgekomen, dat ze, als zoo'n
divertissementje in de Rotterdammer werd aangekon-
digd, naar de portemonnaie grepen en zeiden: „'t Is
de krant van Vader Diemer, dus jongens, 't zal wel
goed zijn”.

Dr E. Diemer schrijft thans na de oorlogs- en be-
zettingstijden boven de krant: „Standvastich is ghe-
bleven mijn hert in teghenspoet”.

Zou 't waar zijn?

En nu vraag me onlangs toch waarijk mijn ouder-
ling nog op huisbezoek, of ik wel een christelijke
krant las. Want dat neutrale, zei hij, werkte zoo door,
óók in de advertenties.

En met het oog op de kinderen.....

D. E. C.

eventueel onzerzijds in een schriftelijke ontmoeting of
anderszins gezegd zou worden tot de deputaten der
synode-Duursema. En, wordt in denzelfden brief uit
Breda herinnerd aan het Schriftwoord, dat ons ver-
biedt, het heilige te werpen voor de honden, dan geldt
in het algemeen — ongeacht de parallel die hier ge-
trokken wordt — dat daarnaast een evangelisch be-
richt staat inzake de „kruimels” die den honden
toevallen; en blijft overigens met Calvijn's opmerking
te rekenen, die van oordeel is, dat onder „honden”
verstaan moeten worden degenen, die voor geen en-

kel medicijn toegankelijk zijn. En wie zal dit tevoren bepalen, zoolang niet definitief gebleken is, dat zulk een toestand, generaal gesproken, aanwezig is?

Juist deze laatste vraag is het, die Uw Commissie noopt tot de opmerking, dat wij ons geheel en al hebben los te maken van alle speculatie over mogelijkheid dan wel onmogelijkheid van aan een ontmoeting met wie ons uitwerpen verbonden zegen. Deze dingen liggen in Gods hand. Voor ons zelf is het niet zonder betekenis, dat de apostel Paulus „grootte droefheid“ had vanwege zijn broeders, zijn verwanten naar het vleesch, die eens met hem tot denzelfden bondskring behoord hadden, maar opgehouden hadden, zijn geestelijke broeders te zijn (Rom. 9:2, 3); doch dat diezelfde apostel, die niet schroomt in bepaalde polemische relatie ter zake van de door Joden en Judoïsten betwiste vrijheid, dan wel gebondenheid der kerk, van „honden“ en van „versnijding“ te spreken (Eliipp. 3:2), toch er naar jaagt, sommigen uit zijn ontrouwe broeders tot jaloerschheid te verwekken (Rom. 11:14). Dat Christus ons een geopende deur hier gegeven HEEFT, zooals eens aan de kerk van Philadelphia (Openb. 3:8), staat voor ons in geen deele vast. Wel staat vast, dat de gemeente die „geopende deur“ te gebruiken had om het Woord Gods doortocht te verlenen ook tot tegenstanders, van wie er overweldigd zouden worden. Ook, dat om zulk een geopende deur gebeden moet worden, Col. 4:3. Bij zulk een gebed heeft zich dan de daad te voegen. En het was hierom, dat de Commissie adviseerde, dat onze synode in positieven zin zou reageeren op het verzoek der synode-Duursema.

Het is wel goed, dat we dit gedeelte van het rapport eens rustig bekijken en analyseeren. Wat heeft de commissie, en ook onze synode die achter het rapport der commissie zich stelde, geantwoord op de bedenkingen van Breda?

Heel veel dingen. We willen een aantal belangrijke punten noemen:

1. De eerste tekst, die Breda noemde, n.l. Titus 3, is door Breda in dit verband ten onrechte aangevoerd. Want het gaat thans bij wat de commissie wil, anders dan in dien tekst, om een woord tot wie „buiten“ zijn gaan staan. Titus 3 regelt mee het verkeer tusschen wie leden zijn van één gemeente, zonen van hetzelfde huis; doch de thans overwogen ontmoeting bedoelt, als ik het even zoo zeggen mag, geen binnenlandsch verkeer, doch een buitenlandsch contact.

2. Bovendien zal die ontmoeting niet lichtvaardig en onwaarsachtig zijn; we zullen tot hen niet maar vriendelijke woorden spreken, doch als het noodig is hen ook terechtwijzen.

3. Wat de tweede tekst betreft, waarop Breda hier wees; hier gaat het over gemeenschap tusschen geloovigen en ongeloovigen; ze trekken samen één ploeg, ze doen één werk, ze gaan één richting. Maar de correspondentie die de commissie begeert, beoogt iets anders. Die wil alleen maar het „recht des Heeren trouw bedienen“. Die weet zich dus volkomen gesteld onder de wet des Heeren, en wil zijn opdracht volbrengen. De commissie stelt niet voor, om met ongeloovigen verbonden één werk te doen en in één richting te gaan, zooals de kwestie is in den hier besproken tekst; doch ze wil het werk des Heeren doen, ook in correspondentie; ze wil zijn weg loopen, en ook bij deze ontmoeting haar koers zich laten voorschrijven niet door partners, doch door haar Koning.

4. Wie ons uitwerpen deden daarin een zeer ongelooft werk; en vele geloovigen steunen dat werk nog steeds, ze loopen nog altijd voor een zondigen ploeg, een bedrijf, dat Paulus veroordeelt. Doch als in een correspondentie maar trouw het recht des Heeren bediend wordt, mogen we hopen op vrucht, dat veel geloovigen die zich laten spannen voor een zondigen ploeg daarmee eindelijk zullen ophouden. Het zou wat anders zijn, als in de correspondentie de kwesties blauw blauw gelaten werden, en de wil van Christus ter zake van zijn kerkvergadering vergeten werd. Dan zouden we een valsche eenheid helpen bouwen, en dus inderdaad voor een verkeerden ploeg zelf gaan loopen. Maar de commissie begeert alleen het recht des Heeren voor te houden aan iedereen. Ze wil tot allen, die den naam van Christus noemen, uit het Woord gaan zeggen: daar staat de kerkploeg, die elk kerklid moet helpen trekken; en dat zijn de broeders, met wie ieder zich voordien ploeg onder één juk moet laten spannen. Want de Schrift zegt, dat os en ezel niet mogen samengaan. Dat wil Nieuwtestamenteel zeggen: de kerk mag naast de geloovigen (de „ossen“) geen ongeloovigen (de „ezels“) tot haar gemeenschap toelaten. Maar ze mag evenmin de „reine ossen“ onder het kerkjuk van Christus vandaan laten ranselen door kwade drijvers alsof ze „onreine ezels“ waren. De groote vraag is dus niet, dat er gesproken wordt met deputaten der synode-Duursema, doch dat er gesproken wordt naarden wil des Heeren.

5. Wat tenslotte den derden tekst betreft, waar sprake is van de „honden“; we kunnen ook hier het met Breda niet eens zijn. En de commissie betoogde toen, dat Breda niet voldoende rekening gehouden had met andere teksten, waarin dezelfde Schrift nor-

matief het verkeer en de ontmoeting ook met „honden“ regelt. Toen zag de commissie direct het gevaar, dat oppervlakkige en/of kwaadwillige lieden die verwijzing naar andere teksten verkeerd zouden interpreteren. Als ze zonder meer tegen Breda had gezegd: van „honden“ is niet alleen sprake in Mt. 7, doch ook in Mt. 15 en Eliipp. 3, dan hadden bedoelde oppervlakkige en kwaadwillige lieden kunnen zeggen: zie je wel, zij vinden ons evengoed „honden“ als de kerkeraad van Breda zulks oordeelt. De commissie zag zich dus geplaatst voor de noodzaak om enerzijds Breda uit het Schriftuurlijk spreken over „honden“ te bewijzen, dat de simpele verwijzing naar Mt. 7 hier niet beslissend was, doch anderzijds het misverstand te voorkomen, alsof onze synode de synodocraten onder de „honden“ zou rangschikken.

Daarom begon ze met voorop te stellen: **ONGEACHT DE PARALLEL DIE HIER GETROKKEN WORDT.** M.a.w. we gaan nu tegen Breda enkele plaatsen aanvoeren, waar de Schrift ook van „honden“ spreekt; doch niemand mag uit die aanvoering de conclusie trekken, dat de commissie daarmee de door Breda getrokken parallelitusschen synodocraten en „honden“ overneemt.

6. De commissie zei zelfs nog iets méér. Ze stelde voorop, dat ze voor het moment de concrete door Breda getrokken parallel (synodocraten = „honden“) even buiten beschouwing liet. En dat doende, antwoordde ze aan Breda toen allereerst: „in het algemeen geldt, dat naast Mt. 7:6 een evangelisch bericht staat inzake de kruimkens die den honden toevallen“. Men heeft blijkbaar aan gindschen kant geen exegeet meer, die zoo zorgvuldig leest en verklaart, woord voor woord, als prof. Greijdanus het zijn studenten niet moe werd en wordt te leeren. Anders had men toch wel onmiddellijk aandacht moeten geven aan die zooveel door mij onderstreepte woorden: „in het algemeen“. Nu weet elk menschenkind, dat „in het algemeen“ staat tegenover „in het bijzonder“. Wie „in het algemeen“ een opmerking maakt, spreekt daarmee uit, dat hij althans voorloepig nog niet ingaat op een speciaal geval. Wat zei de commissie dus? Dit: Breda maakt de concrete vergelijking: synodocraten = „honden“. En zegt nu: Mt. 7:6 gebiedt ons, om aan de „honden“ het heilige niet te geven. En maakt zoo de toepassing: daarmee is ook verboden een contact te leggen zooals de commissie dat wil.

Daarop antwoordt de commissie nu harerzijds: die concrete parallel blijve even rusten. („Ongeacht etc.“). Doch afgezien daarvan, zouden we in het algemeen reeds de opmerking willen maken, dat de Schrift over het contact met „honden“ toch meer zegt dan die enkele tekst uit Mt. 7. Het is waar: daar wordt verboden, het heilige aan de „honden“ te geven. Doch daarnaast staat toch een bericht als we hebben in Mt. 15, het verhaal van de Kanaaneesche vrouw. U weet wel: Jezus had haar „hond“ genoemd, en nadrukkelijk gezegd, dat Hij het brood der „kinderen“ niet mocht nemen om het aan de „honden“ voor te werpen. En de vrouw gaf dat toe; maar ze herinnerde toen Jezus aan het feit, dat de „honden“ — hoewel ze nimmer met de „kinderen“ aan tafel mochten zitten om het brood met hen te deelen — toch wel onder de tafel de kruimpjes mochten eten, die de kinderen lieten vallen. En Christus heeft vanwege dat antwoord die vrouw geprezen en gezegd: Groot is uw geloof, M.a.w. de Schrift verbiedt wel, het heilige den honden te geven, maar staat toe, dat de honden de kruimpjes eten, die van de tafel der kinderen vallen. En daarom is in de houding tegenover wie men als „honden“ ziet met Mt. 7 lang niet alles gezegd; Mt. 15 is er ook nog. Dat heeft Breda vergeten. Dat geldt heel in het algemeen! Dat willen we aan Breda zeggen, ook geheel afgezien van de speciale kwestie der samenspreking, die thans aan de orde is. **IN HET ALGEMEEN** — los van de speciale vraag der samenspreking — moet de kerk naast Mt. 7 ook het woord van Mt. 15 in rekening brengen, zoo vaak ze haar houding tegenover „honden“ bepaalt.

7. Natuurlijk, men mag in een concreet geval wel met „algemeene“ opmerkingen beginnen, doch daarmee nimmer volstaan. Daarom liet de commissie het ook niet bij de verwijzing naar Mt. 15, die ze „in het algemeen“ maakte; want ze herinnerde zich dat Breda een brief schreef in verband met een heel speciale kwestie, die der samenspreking; en daarom haastte ze zich om na haar „algemeene“ opmerking ook op dit concrete punt in te gaan. En daarbij kwam wel haar opvatting inzake de door Breda getrokken parallel ter sprake. Bij haar algemeene opmerkingen had ze die parallel even laten rusten (zie boven, sub 5). Doch Breda had toch maar heel concreet „honden“ aangewezen. Toen repliceerde de commissie: ja maar, wat bedoelt de Schrift als ze over „honden“ spreekt? Is dat iedereen buiten de kerk? Ieder, die niet tot onzen kerkkring behoort? Is dat ieder, die tegen broeders gezondigd en zich aan hen vergrepen heeft? Want als we dezen term concreet zullen hanteeren, en dus overwegen of we de synodocraten „honden“ mogen en moeten noemen, dan moeten we goed weten wat we doen. Een tekst aanhalen is gemakkelijk. Maar een tekst concreet toepassen, naar den zin en meening

des Geestes is niet altijd eenvoudig. En voordat we de synodocraten „honden“ gaan noemen, moeten we dus eerst weten wat de Schrift onder „honden“ verstaat. Pas zóó is de vraag te beantwoorden of deze qualificatie op de synodocraten toepasselijk is.

Welnu — aldus de Commissie — Calvijn noemt niet iedereen buiten de kerk, en niet elken zondaar zonder onderscheid een „hond“. Want hij is van oordeel, dat met „honden“ bedoeld worden zij, die voor geen enkele medicijn toegankelijk zijn. Deze qualificatie is dus volgens hem slechts toepasselijk op een heel bepaalde categorie: de hardnekkigen, de onbekeerlijken, aan wie het medicijn der Schriften wel is gereikt, doch bij wie het geen nut doet. En de commissie wil Calvijn hier volgen, en de term „honden“ in Mt. 7:6 reserveeren alléén voor hardnekkige en onbekeerlijke zondaars, bij wie men al het mogelijke reeds heeft geprobeerd, doch zonder resultaat.

En nu komt de commissie, aldus de Schriften lezend, tot het concrete geval, en tot de parallel die Breda trok. Is die parallel zuiver en zijn dus de synodocraten „honden“, menschen bij wie men ernstig doch tevergeefs doortocht heeft trachten te verkrijgen voor het woord van terechtwijzing? Dan vraagt de commissie: „wie zal dit tevoren bepalen?“ „Hond“ is immers iemand, bij wien de roep tot bekeering zonder resultaat blijft. Iemand dus, die onbekeerlijk blijkt, achteraf, na vele ernstige vermaningen. Doch daarom kun je onmogelijk iemand, die zondigt doch nog niet als onbekeerlijk openbaar werd, al bij voorbaat, vóór nog een poging ter bekeering ondernomen werd, reeds „hond“ noemen. Het kan zijn, dat achteraf, na vele vruchteloze vermaningen, die term gerechtvaardigd is; doch tevoren kan niemand dit bepalen. M.a.w. — wie het redebeleid der commissie nauwkeurig volgde, begrijpt dit zonder meer — wij ontkennen, dat iemand in staat is en het recht heeft om thans reeds, nu van definitief gebleken onbekeerlijkheid ginds niet gesproken kan worden, de synodocraten „honden“ te noemen in den zin van Mt. 7:6. **WIJ WIJZEN DE PARALLEL VAN Breda AF!**

8. Aandacht moet ook hebben de formulering der commissie: zoolang niet definitief gebleken is, dat zulk een toestand (van ontoegankelijkheid voor eenig medicijn n.l.), generaal gesproken, aanwezig is.

De commissie zette zelf een streep onder „gebleken“. Het was nog niet gebleken, dat men ginds ontoegankelijk was. Men kan daarover speculeren, veronderstellingen maken, optimistisch of pessimistisch zijn, het blijft alles onzeker; en daarmee hebben wij niet te maken; „die dingen liggen in Gods hand“. Verharding is ginds niet definitief gebleken, aldus de commissie.

Ook moet het onze aandacht niet ontgaan, dat de commissie sprak van de aanwezigheid van een toestand „generaal gesproken“. M.a.w. wij hebben het hier slechts over de situatie bij de synodocraten in het algemeen. Het kan best zijn, dat iemand in sommige figuren daarginds geen vrouwen meer heeft, en van hun bekeering niets meer verwacht, en daarom geneigd is te zeggen: laten we maar geen contact zoeken, want het geeft toch allemaal niets; de commissie houdt de kwestie zuiver. Ze zegt: we houden ons niet bezig met een particulieren kijk van dezen of genen onder ons op bepaalde personen ginds en op enkele speciale individuen daar; want het gaat niet over een conferentie met individuele personen van hun kant, doch over een contact met de groep als geheel. Daarbij moeten we ons niet bezig houden met de situatie, die iemand bij enkelen ginds veronderstelt, doch met den toestand, zooals die generaal besproken is, ginds definitief gebleken is, aanwezig te zijn.

9. En toen volgde in het rapport der commissie nog iets. Ze wees erop, dat we alle speculatie over een mogelijk effect der begeerde ontmoeting dienden te laten varen. Dat waren dingen die in Gods hand lagen. Maar wel wees de commissie op het voorbeeld van Paulus den apostel, die in bindingskwesties heel scherp kon zijn, en dan ook durfde spreken van „honden“ en „versnijding“. Maar in zijn hart was daarbij toch maar „grootte droefheid“. En hij joeg ernaar, om zoo mogelijk zijn ontrouwe broeders tot jaloerschheid te verwekken. Hij liet de „honden“ niet aan hun lot over, doch zocht ze te behouden. Hij zocht doortocht voor het Woord ook bij tegenstanders, en leerde de kerk om een geopende deur voor het Woord bidden. Zulk een houding, aldus de commissie, betaamt ook onze kerken. Zelfs al zouden we, met Breda, hier van „honden“ moeten spreken, dan zullen we dat alleen mogen doen met „grootte droefheid“ en nooit ongevoelig en koud. Dan zullen we nog om een geopende deur moeten bidden, en bij dat gebed de daad hebben te voegen. Wij zijn het niet met Breda eens, als ze in dit stadium („tevoren“) reeds van „honden“ spreekt. Maar zelfs op het standpunt van Breda moeten we nog met grootte droefheid hen, die ons uitwerpen, zoeken te behouden, biddende om een geopende deur.

Zoo sprak de commissie; en ze zag zich daarin gevolgd door de synode.

De v
deze p
wijze p

DE ZW

In e
Juli 19
wanneer

Die v
heden
kerkstr
Ik zal
aan to
public
schreve

Een
ger is
reeds
tafel
worden
worden

zondag
onderte
hielden
bijeenk

er geen
samens
uit een
Bestebr

„In
leest
met c
uit d
de be
werpl
archis
zicht

aan d
nen, c
opzich
U ont

De
is, er
daarv

Nu
kerken
deze
Avond

Wij
leiden
werpe
raad.

Wie
dezen b
ontwaar
de van

kerkeram
bijeën (e
klaart z
niet is (

ons in t
u toch a
die onge

nog wel
drukkelij
dige teg
waar de

kracht!
Een s
Winsu
zwaarder

voorlicht
gewaiger
elgen pro
met de

lichting
een derg
lijke reg

De be
gevoelen
herhaalde

„Wij
ven zo
lichting

tegen
en onv
lichting

des He
stelling
tegen

zonder
Uw

zoeken
makerij
voorlic

buigen
Wij

de wa
zooals

wij be
vastig

verklar
het Ou

des ch
liefhebt

En voordat
men, moeten
der „honden“
oorden of deze
selijk is.

zijn noemt niet
sondaar zonder
n oordeel, dat
voor geen en-
lification is dus
h e e l b e-
kkigen, de on-
Schriften wel
st. En de com-
arm „honden“
ardnekkige en
het moge-
eerd, doch

Schriften le-
te parallel die
ijn dus de sy-
e men ernstig
ten te verkrij-
? Dan vraagt
en bepalen? a
roep tot be-
l dus, die on-
e ernstige ver-
gelijk iemand,
erlijk openbaar
en poging ter
iond“ noemen.
e vruchteloze
is; doch te-
w. — wie het
olgde, begrijpt
nen, dat e-
t recht
van definitief
gesproken kan
onden“ te
dt. 7:6. WIJ
DA AF!!

emulering der
e bleken is,
telijkheid voor
n, aanwezig is.
onder „geble-
men ginds on-
eculeeren, ver-
pessimistisch
hebben wij
da hand“. Vor-
ken, aldus de

atgaan, dat de
l van een toe-
n“. M.a.w. wij
te bij de syno-
kan best zijn,
inds geen ver-
ing niets meer
rgen: laten we
geeft toch alle-
kwesitie zuiver.
een parti-
men onder ons
inds en op
n daar; want
et individuele
n contact met
moeten we ons
die iemand bij
it, doch met
l bespro-
n is, aanwezig

commissie nóg
latie over een
ing dienden te
Gods hand la-
het voorbeeld
n s g k w e s-
durfde spreken
n zijn hart was
f h e i d“. En
ontrouwe „bro-
t liet de „honde-
it ze te behou-
ord ook bij te-
geopende deur
iding, aldus de
Zelfs al zouden
toeten spreken,
n met „groot-
ud. Dan zullen
l bidden, en bij
v i j z i j n h e t
s z e l n d i t
onden“ spreekt,
eda moeten we
d hen, die ons
ade om een ge-
zich daarin ge-

De volgende week gaan we zien, wat Zwolle van deze passage van het rapport maakte, en op welke wijze prof. Ridderbos Zwolle daarin verdedigt.

B. HOLWERDA.

DE ZWARTE LIJST.

VII.

In een vorig artikel (zie no. 41 van ons blad, 19 Juli 1947) schreef ik: „Het zou mij niet verwonderen, wanneer nog een aanvullende lijst zou moeten volgen“.

Die verwachting is al vervuld. Verschillende bijzonderheden over afhoudingen van het Avondmaal in den kerkstrijd der laatste jaren werden mij meegedeeld. Ik zal ze hieronder vermelden, maar voeg er weer aan toe: er is op dit gebied nog meer gebeurd. We publiceren alleen vaststaande en nauwkeurig omschreven misdaden in de tuchtpraktijk.

Een eerste aanvulling moet ik geven op wat vroeger is meegedeeld uit Sappemeer. Behalve de reeds genoemde zijn daar ook nog anderen van de tafel des Heeren geweerd (het totale aantal moet worden gesteld op 12). Daarbij moet het volgende worden vermeld: in de week vóór den Avondmaalszondag ontving de kerkeraad een Acte van Vrijmaking, ondertekend door meerdere gemeentelieden. Dezen hielden in die week op twee avonden een onderlinge bijeenkomst. De kerkeraad concludeerde daaruit, dat er geen behoorlijke mogelijkheid meer was voor een samenspreking en schreef toen het volgende (ik citeer uit een brief, gericht aan br. en zr. H.H. Verlinde—Bestebreurtje):

„In de door U ondertekende en ingediende acte leest de kerkeraad, dat U in beginsel breken wilt met de Gereformeerde Kerk. Dat blijkt onder meer uit de laatste alinea van Uw schrijven, waarin U de bede tot den kerkeraad richt, dat hij door afwerping van het door U genoemde synodaal-hierarchische juk, het U mogelijk make onder zijn opzicht U te blijven stellen. Wanneer de kerkeraad aan deze bede geen gehoor geeft, zou dat beteeke- nen, dat het U niet mogelijk was U nog onder zijn opzicht te blijven stellen, wat in feite betekent een U onttrekken aan de gemeenschap der kerk.

De kerkeraad hoopt, dat dit Uw bedoeling niet is, en wenscht alsnog een samenspreking met U daarover te kunnen houden.

Nu dat deze week niet meer mogelijk is, ziet de kerkeraad tot zijn droefheid zich genoodzaakt U in deze omstandigheden den toegang tot het Heilig Avondmaal te ontfangen.

Wij hopen, dat de nadere samenspreking daartoe leiden zal, dat U U blijft stellen onder en onderwerpen aan het opzicht en de tucht van den kerkeraad, in gemeenschap met het gehele kerkverband.“ Wie de Acte van Vrijmaking goed leest, en dan dezen brief er naast legt, kan niet anders dan verontwaardigd zijn over deze meer-dan-synodale methode van „tuchttoefening“. Of is dat niet ergerlijk? De kerkeraad leest eerst enkele conclusies uit de Acte bijeen (of ze juist zijn is nog de vraag), maar verklaart zelf tegelijk: we hopen, dat dit uw bedoeling niet is (met andere woorden: het kan wezen, dat wij ons in uw bedoeling vergissen); maar we ontfangen u toch alvast bij voorbaat het Heilig Avondmaal! Ja, die ongereformeerde methode herinnert men zich ook nog wel uit Amsterdam: daar werd de afhouding uitdrukkelijk toegepast als „voor-censuur“... een waardige tegenhanger van dat geval in Den Haag—West, waar de tucht werd ingesteld met terugwerkende kracht! Zoekt u nóg naar teekenen van kerkbederf?

Een ander staaltje kunnen we vermelden uit Winsum-Obergum. Daar richtten enkele bezwaarden zich tot den kerkeraad met het verzoek om voorlichting door een bezwaarden predikant. Dit werd geweigerd: 1e. ze moesten voorlichting zoeken bij hun eigen predikant; 2e. de kerkeraad achtte het in strijd met de ambtelijke trouw, mee te werken aan voorlichting, die in strijd was met de waarheid; en 3e. een dergelijk verzoek beteeke mouterij tegen kerkelijke regeringen!

De bezwaarden zonden toen een verklaring van gevoelens aan den kerkeraad, terwijl zij hun verzoek herhaalden. Uit hun brief haal ik enkele zinnen aan:

„Wij willen hierbij nog opmerken, dat U in brieven zonder eenig nader bewijs zegt, dat de voorlichting, die wij zoeken naar Uw oordeel indruischt tegen de waarheid. Dit is onbewezen beschuldigen en onverhoord oordeelen. Ook zegt U, dat die voorlichting in de hand werkt een breuk onder het volk des Heeren. Dit zou zoo zijn als inderdaad Uw eerste stelling waar was — dat die voorlichting indruischt tegen de waarheid — hetgeen wij op Uw gezag, zonder bewijs, zoo maar niet gelooven kunnen.....

Uw beschuldiging, dat wij voorlichting zouden zoeken bij hen, die zich schuldig maken aan scheurmakerij en laster, wijzen wij van de hand, daar die voorlichters net als wij niets anders willen dan buigen voor dat Woord, en voor dat Woord alleen!...

Wij hebben beloofd, dat wij in de belijdenis van de waarachtige en volkomene leer der zaligheid, zooals die geleerd werd in de christelijke kerk waar wij belijdenis aflegden, door Gods genade standvastig zullen blijven in leven en in sterven... Nog verklaren wij van harte, dat wij de leer, welke in het Oude en Nieuwe Testament en in de artikelen des christelijken geloofs begrepen is, van harte liefhebben. En daarom hebben wij juist bezwaar

tegen de Synodale leeruitspraken, omdat deze o.i. daar niet mee overeenkomen.“

De bezwaarden hadden geen leetuur verspreid, en ook niet op één of andere manier als groep in de gemeente gewerkt. Ze hadden slechts met elkaar over de kwesties gesproken (eenmaal in 't bijzijn van een vrijgemaakt predikant). Maar de kerkeraad achtte hun schrijven voldoende om tot tuchttoefening over te gaan. In een uitvoerig stuk (we gebruiken hier den brief, geadresseerd aan zr. R. Huitzing) d.d. 7 Juli 1945) werd dit meegedeeld. We lezen daarin o.a. het volgende:

„Bij uw openbare belijdenis hebt u beloofd, u te zullen onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht, indien ge u kwaamt te misgaan en als u ernstig de formulieren van bevestiging van dienaren des Woords en van de ouderlingen naleest, dan zult ge onder den indruk moeten komen van de macht, waarmee van 's Heeren wege de ambtsdragers zijn bekleed.

Krachtens dat gezag willen wij u bij dezen ernstig vermanen niet langer als groep actie te voeren, daarbij leiding aanvaardend van hen, die de kerk, waarvan ook gij lid zijt, bestrijden...“

Mocht u onverhoopt naar de vermaning van den kerkeraad, om op te houden met het als groep vergaderen en actie voeren, waartoe wij u bij dezen nog eens ernstig manen, niet willen luisteren, dan blijkt daaruit, hoezeer ge volhardt in de zonde van mouterij in de kerk en dan zal de kerkeraad, hoezeer het hem ook leed doet, u niet kunnen toelaten tot het Heilig Avondmaal. Niet, omdat wij u niet gaarne aan het Avondmaal zien deelnemen, maar doordat u zelf de beoefening van de gemeenschap der geloovigen verstoort.

Wij hopen, dat u naar dit ernstig vermaan zult willen luisteren. Vraagt u ernstig en biddend af, wat in dezen de weg des Heeren is en laat Satan u niet van den weg der zelfverloochening afhouden“....

Wie zoiets aandachtig leest, heeft een afdoend antwoord op de vaak gehoorde bewering, dat het in dezen kerkstrijd om heel iets anders gaat dan in worstelingen als Reformatie, Afscheiding en Doleantie. Want hier is het weer klaar als de dag: het gaat om de waarheid bovenal, om de bescherming en bevrijding van het ambt der geloovigen uit de tyrannieke overheersching en verblindende van menschen, die alleen voor zich het recht tot voorlichting opelschen (echt Rooms!) door zich te beroepen op hun ambtelijke waardigheid.

We besluiten met de vermelding van het gebeurde te Middelburg. Eerst werd daar zr. Olthoff—De Jonge van de Avondmaalsgemeenschap uitgesloten, nadat zij in een brief aan den kerkeraad feitelijk niets anders gedaan had dan het verval der kerk te tekenen met letterlijke uitspraken uit een brochure van prof. Greijdanus. Daarna werd br. G. Venhuizen onder censuur gesteld, toen hij in een geschrift aan de gemeente uitvoerig rekenschap gaf van zijn bezwaren tegen de leer- en tuchtpraktijk van de laatstgehouden synodes. Als reden werd opgegeven, dat hij indertijd aan den kerkeraad beloofd had, „nimmer meer te publiceren“. Br. Venhuizen verdedigde zich voor den kerkeraad door er op te wijzen ('t was toen April 1945), dat hij in Sept. 1944 op verzoek van den kerkeraad beloofd had, in de eerstkomende 14 dagen niets te publiceren, maar dat hem verder van een afgelegde belofte niets bekend was. Tot zijn verbazing hoorde hij toen, dat in de notulen stond geschreven: „Broeder G. Venhuizen belooft zich van dergelijke publicaties te onthouden“. Hem werd gevraagd waarom hij tegen zijn belofte in tot publicatie was overgegaan. Op zijn verzoek kreeg hij eerst 5 minuten om zich te verdedigen tegen de willekeur in zijn behandeling; maar al spoedig werd hem het woord ontnomen, en kon hij heengaan. Naderhand hoorde hij niets meer van den kerkeraad; zijn censuur bleef dus gehandhaafd.

Voor wij eindigen, nog een voorbeeld van sacramentsverkrachting uit later tijd: enkele dagen nadat de Vervangingsformule gepubliceerd was. Het gebeurde te Oude Bildt zijl. Br. D. Krol schreef daar aan den kerkeraad:

„Als ondergetekende meent niet te kunnen weten uit Gods Woord, dat zijn kind deelt in de wederbarende werking van de Heilige Geest, en zich dus niet kan conformeren aan de uitspraak, dat hij ze als zodanig moet beschouwen en behandelen (zie nieuwe verklaring sub 3) wordt zijn kind dan door Uw raad tot de H. Doop toegelaten, als ondergetekende daarbij de eis stelt, dat officieel aan de gemeente wordt meegedeeld, dat hij zijn kind alleen kan laten dopen als hij niet gebonden is aan de leerbesluiten '42-'46 (?). Hij meent deze eis te moeten stellen, omdat anders in de huidige situatie de gemeente niet weet welke inhoud het jawoord bij de doop heeft en zonder meer moet aannemen, dat met „de voorzeide leer“ bedoeld is ook de leer van '42-'46.“

Het gevraagde schriftelijke antwoord kreeg br. Krol niet. Op een kerkeraadsvergadering werd hem meegedeeld, dat zijn voorwaarde niet kon worden aanvaard; maar toch drong men er bij hem op aan, zijn kind te laten dopen. Als de gemeente het maar niet wist, dan was alles in orde... L. DOEKES.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

VALSCHE EN WARE PROFETIE TEN AANZIEN VAN DE REVOLUTIE IN INDIE.

Zijn we ons wel bewust, dat in onze dagen een geestelijke worsteling op en neer golft, zoo diep gaande, zoo alles omvattend, als misschien in geen eeuwen het geval is geweest?

Het gaat in Christus' kerk om de vraag: zal de kerk werkelijk kerk zijn? Is ze de vergadering der geloovigen, welke Jezus Christus door zijn Geest en het in den bijbel volstrekt betrouwbaar en ons direct in dezen tijd aansprekende woord vergadert? Een vergadering waarin niemand dan Christus en niets dan zijn woord gezag heeft? Een vergadering van Jezus Christus waarin hij de vergeving der zonden en het eeuwige leven schenken wil, zóó dat buiten haar geen zaligheid is?

En 't gaat ook in den Staat en ten opzichte van de Overheid om de eerste en de laatste vragen! Misschien zijn de politieke vragen nog nooit zoo centraal, zoo concreet en zoo acuut gesteld als thans. Regeert de Overheid, als door God gestelde macht, inderdaad bij de gratie Gods? Moeten we haar gehoorzamen om Gods wil? Heeft de overheid, waar God haar ook plaatste, inderdaad, het koste wat het koste, recht en gerechtigheid te oefenen, de goeden te beschermen en de boosdoeners te bestraffen?

Om deze vragen gaat het ook ten principale in de Indische kwestie.

En de ontzetting van onzen tijd is, dat de kanker der Revolutie niet alleen een groot deel van het nederlandsche volk, maar óók hen die zich Christenen noemen, heeft aangegrepen! Het is een symptoom van de geestelijke ontworteling, het gemis aan eenvoud, Schriftuurlijk geloof, waar we overal op stuiten en op leven en dood tegen strijden moeten.

Als een huiveringwekkende openbaring van deze vergiftiging door de Revolutie, publiceren we het volgende stuk, dat gedateerd is 1 Augustus 1947. Dat wil zeggen: op den dag waarop de politionele actie in Indië reeds 10 dagen met grooten zegen voor land en volk werd doorgevoerd.

We nemen dit stuk in extenso op, want we mogen het nooit vergeten.

Met den geest, die uit dit stuk spreekt, hebben we dagelijks te doen. Hij is het groote gevaar voor Christus' kerk, en dus ook voor de volken en de wereld, en zal dat al meer worden.

Hier volgt het:

„De ondergetekenden, werkers in, dan wel zich nauw verbonden wetend met de arbeid van Kerk en Zending geven uiting aan hun diepe bezorgdheid over de huidige ontwikkeling in Indonesië.

Het gewapend conflict, hetwelk van Nederlandse en Nederlands-Indische zijde is en wordt aangeduid als „Politieel ontdrennen ter verzekering van recht en veiligheid“. Talloze Indonesiërs, in en buiten de Republiek, waaronder ook vele Christenen, beschouwen en voelen het echter met nog groter beslisselijkheid als een „koloniale oorlog“.

Eenzijds stellen wij er prijs op te verklaaren, door-drongen te zijn van de grote moeilijkheden, waarvoor de Nederlandse (N.I.) Regering zich zag geplaatst, toen zij trachtte langs vreedzame weg tot een aanvaardbare overeenstemming te geraken. Wij zijn ervan overtuigd, dat onwil, onmacht en onware propaganda in de Republiek Indonesia mede aanleiding zijn geweest tot het ontstaan van dit conflict.

Anderzijds aarzelen wij echter evenmin om met de meeste nadruk van het Nederlandse volk begrip te eisen voor de verklaarbaarheid der wetteling van de Regering der Republiek Indonesia om onvoorwaardelijk over te gaan tot aanvaarding en uitvoering van de Linggadjati-overeenkomst, welke wetteling tenslotte geleid heeft tot gedeeltelijke afwijzing van de door de Nederlandse (N.I.) Regering ultimatief gedane voorstellen en tot het gewapend conflict. Door te vele Nederlanders wordt namelijk nog altijd — ten dele bewust, ten dele ook onbewust — gehoopt op een gestreefd naar een staatsrechtelijke structuur, welke naar het uiterlijk aan de vrijheids- en zelfstandigheidsdrang bevrediging zou schenken, maar naar het innerlijk nog zoveel mogelijk gelijkenis zou vertonen met de orde en de verhoudingen van voor de oorlog. Zij zijn daardoor niet in staat om, waarlijk uit beginsel en van harte, mede te werken aan en te strijden voor de totstandkoming van een vrij Indonesië, dat zich uit eigen kracht zou kunnen ontwikkelen tot een welvarende en soevereine rechtsstaat, in ware vrijwilligheid samenwerkende en verbonden met Nederland.

Wij gevoelen deze stand van zaken als een schuld van het Nederlandse volk, en dit niet in de laatste plaats als een schuld van ons, Nederlandse Christenen, uit wier midden dag aan dag geluiden en acties voortkomen, welke, naar onze diepe overtuiging, blijken geven van een zodanig gebrek aan begrip voor omvang en diepte der wijzigingen in de verhoudingen tussen Oost en West, dat zij — ongetwijfeld ten dele onbedoeld, maar even zeker ten dele wel bedoeld — welkome steun betekenen voor de sterke tendenzen tot zo volledige mogelijke terugkeer der vooroorlogse overheersende positie van Nederland en Nederlanders in Indonesië.

Wij zijn overtuigd, dat de woordvoerders en aanhangers der hier aangewezen strevingen, wel verre van de werkelijkheid van hun doelstelling te bevorderen, juist een duurzaam samengaan en een duurzame samenwerking van Nederland en Indonesië dreigen onmogelijk te maken.